

De Lustrumkoerier

Onregelmatig verschijnend tijdschriftje der Schiedamsche Toneelvereniging onder het devies "Utile Dulci" nummer 5

ALLES WORDT ANDERS!!!!

In de vorige Lustrumkoerier konden we nog net melden dat de binnenstad van Schiedam op zaterdag 12 november op slot gaat vanwege de intocht van Sinterklaas. In nauw overleg tussen Bestuur en Lustrumcommissie is daarom tot de volgende wijziging van de feestelijkheden besloten.

De **lustrumvoorstelling** van het toneelstuk vindt plaats op **VRIJDAG 11 NOVEMBER** in de vroege avond. Na de voorstelling wordt een receptie gehouden voor een ieder die U.D. een warm hart toedraagt.

De **lustrumviering** is op **zaterdag en zondag 12 en 13 NOVEMBER**. De feestgangers vertrekken rond 10 uur van een verzamelpunt in Schiedam, worden 's middags aangenaam beziggehouden op een centraal gelegen plaats, gaan later door naar een eveneens centraal gelegen hotel waar wordt gedineerd, gefeest en geslapen. Tijdens het diner worden alle deelnemers geacht de gebruikelijke verzen ten gehore te brengen en/of sketches op te voeren.

Voor de overnachting in de avond van **vrijdag op zaterdag** zal worden getracht een collectief tarief te bedingen bij een hotel in, of in de buurt van Schiedam zodra bekend is hoeveel personen daarvan gebruik willen gaan maken.

Nadere berichten in Lustrumkoerier 6 !

Utile Dulci speelt klassiek!

Een aantal enthousiaste leden aangevuld met gastspelers zal het 100-jarig bestaan van U.D. opluisteren met een toneelstuk dat maar liefst 2325 jaar ouder is dan U.D. zelf. Onder de bezielende leiding van Guido Jonckers laten 12 spelers u kennis maken met het stuk "Vogels" van de classicus Aristofanes, uitgevoerd in 414 v.Chr. Houdt rekening met veel getsjilp, mooi gezang, de ontlukende democratie met al haar perikelen, macht en onmacht, luchtkastelen, oorlog en liefde, vijanden en vrienden, goden en niet-goden, intriges.

Kortom: je zou soms bijna geloven dat het om U.D. zélf gaat!

De jaren 1931 – 1942

November 1931 begon met de viering van het 20-jarig bestaan. "Op dinsdag 10 november vanaf 9 uur 's avonds zal in 'Musis Sacrum' op eenvoudige wyze (in den vorm van een Bieravond) Oudejaars-Avond gevierd worden, waarop alle leden en oud-leden –by voorafgaande kennisgeving– van harte welkom zullen zyn." Op 14 november receptie van 3 – 4½ uur in Musis Sacrum "teneinde een ieder, die belang stelt in "Utile Dulci" gelegenheid te geven het Bestuur met dit 4^e Lustrum te complimenteeren".

's Avonds volgt dan een 'Feest-diner' in Huize Ulrich te Rotterdam voor leden, oud-leden en donateurs. Kosten f 7,50, zonder wijn. Ook verschijnt een Gedenkboekje. Het werd al bijna routine.

Het lustrumstuk was "De 7 sleutels van Baldpate", omschreven als "het nieuwste –nog niet eens in druk verschenen– Amerikaansche sensatiestuk in 2 bedrijven met een vóór- en naspel, thans ook op het repertoire van het beroepstooneel. Voor deze gelegenheid heeft Utile Dulci een speciaal nieuw decor in Amsterdam laten vervaardigen, zoodat dit stuk ook daardoor in een geheel 'eigen' omgeving zal spelen."

Beetje zuur

De recensie in de Schiedamsche Courant was een beetje zuur: "In het stuk zit spanning, telkens doen zich nieuwe verwickelingen voor, revolverschoten knallen, er valt blijkbaar een doode, een spook verschijnt en een doodgeschoten juffrouw sluipt later weer over het tooneel. 't Is een en al geheimzinnigheid en daardoor nogal rommelig. Een lang leven zal "De zeven sleutels" niet beschoren zijn." Bovendien gaf de krant wat praktisch commentaar: "We hebben voor de regie alle waardering, maar als men onze meening vraagt, dan moet het toch wel een zeer problematisch genot zijn, om in een loeienden storm, terwijl het ontzettend koud is, met een sigaar aan den berg op te wandelen. Had Quimby een pijp aangehad, dan zou dat minder bevreemding hebben gewekt. Die sigaar brandde prachtig en daarom was het geheel onnoodig haar nog eens in een kaarsvlammetje te houden". Enfin, die sigaar is in totaal acht keer in dat vlammetje gehouden.

Stampvol

Het jaar daarop werd "Santa Lucia" zeven keer opgevoerd. "De zaal was stampvol, toen,

vóór de voorstelling begon, het eerste couplet van het Wilhelmus gezongen werd." Maar ja, dat was dan ook een voorstelling voor de Schiedamsche Burgerwacht, waarvoor U.D. al sinds 1919 elk jaar speelde. Op 29 april 1932 was dat de 200^e keer. Alewijn de Groot, toen al op weg een beroemd Schiedammer te worden, had alle voorstellingen óf geregisseerd óf erin mee-gespeeld.

Op de Jaarlyksche Algemeene Vergadering van 10 september 1932 worden als werkende leden voorgesteld Mevr. B. de Jongh-Maas Geesteranus en de Heer Br.J. de Jongh, de ouders van ons Erelid Tilly van Traa-de Jongh. De appel valt niet ver van de boom!

Blindenbond

Het is wat vreemd om te lezen dat er ook gespeeld werd voor de Nederlandsche Blindenbond, waar de avond bestond uit "een film in vier acten getiteld "Wat wij willen", eenige pianosoli van den blinden pianist Cor Vis en twee énéacters, op te voeren door Utile Dulci". Dat toneelstuk is nog wel te begrijpen, maar een filmvoorstelling voor blinden....

Het nieuwe stuk werd "Rijk en geen geld" "dat kort geleden uit het Engelsch naar den gelijknamigen roman van Phillips Oppenheim voor het toneel bewerkt werd en thans voor het eerst door dilettanten zal worden opgevoerd". De crisis had toen al toegeslagen: de krant waarin de voorstelling werd aangekondigd stelde "In verband met de ongunstige tijdsomstandigheden heeft "Utile Dulci" de toegangsprijzen verlaagd, hetgeen –mede in verband met het sympathieke doel waarvoor gespeeld wordt- tot resultaat moge hebben, dat de zaal dien avond geheel uitverkocht zal zijn". Leden van U.D. werd gevraagd bij liefdadigheidsvoorstellingen geen gebruik te maken van vrijkaarten.

Hard werken

Er werd in die tijd overigens behoorlijk aan getrokken: werd op 7 januari 1933 nog de laatste van 7 voorstellingen van "Rijk en geen geld" gespeeld, op 1 april 1933 vond alweer de première plaats van "De baas in huis" wat tot 13 mei acht keer werd gespeeld. Dat was helemaal een prestatie omdat de boekjes pas op 21 februari besteld werden. Een dikke 5 weken tussen eerste leesrepetitie en première – kom daar nu eens om!

Ongelukkige keuze

De zomer werd gebruikt om aan te sterken en te repeteren, zodat op 21 november 1933 "Liefdescapriolen" voor de eerste keer werd opgevoerd - en op 13 december voor het laatst. Met de keuze van het stuk was niet elke krant gelukkig: "Die Liefdescapriolen zijn niet anders dan een spelen met de heiligste gevoelens van een christen-mensch: de liefde, de ware echtelijke liefde en waarachtig huwelijksgeluk. Dat kan misschien wel eens amusant zijn om naar te kijken, doch ieder weldenkend mensch zal begrijpen dat dergelijke capriolen in het huwelijk, een tooneelspel op een vrij bedenkelijk peil plaatst. Neen, de wijze waarop de twee hoofdpersonen in dit stuk omspringen met elkaars gevoelens kunnen we onmogelijk goedkeuren en we kunnen de keuze van Utile Dulci in dezen niet anders dan betreuren."

Gelukkig had de woordvoerder van de Schiedamsche Burgerwacht een andere mening: "“ De Burgerwacht zoude het zeer betreuren als we de genotvolle avonden die U.D. haar schenkt, zouden moeten missen."

De Doofpot van 1934

De Doofpot, het stuk dat in 1934 over het voetlicht ging, was hetzelfde lot beschoren als 'Liefdescapriolen' en 'Tilly' van een aantal jaren eerder.

De kritiek van de Schiedamsche Courant, die U.D. in het algemeen zeer welwillend bejegende, was niet mis. "Het is een loffelijk streven als tooneelverenigingen trachten oorspronkelijk Nederlandsche werken op te voeren, maar dat het niet zoo gemakkelijk is om iets goeds te vinden heeft Utile Dulci gisteravond weer bewezen. Na heel wat zoeken was de keus gevallen op De Doofpot, een blijspel in drie bedrijven, van Jaap van der Poll. Dat die keuze gelukkig is geweest, zouden we niet gaarne willen beweren. Het stuk is wel echt Nederlandsch, want het speelt in een Chr. Geref. gezin, maar fijn is het niet. Als men zelf een ruimen, blijden kijk op het leven heeft, rechtvaardigt dit nog niet het min of meer sombere levensinzicht van een ander belachelijk te maken met een overvloedig gebruik van Bijbelteksten. [...] De schrijver is niet volkomen consequent, want hij zal geen Chr. Geref. Gezin in Nederland aantreffen, waarin op Zondag gebreid wordt."

Als gevolg van deze recensies waren er nogal wat verenigingen die de U.D.-beker dit jaar aan zich voorbij lieten gaan: na vier voorstellingen ging de deksel op De Doofpot.

De toenmalige Secretaris van U.D. kon het niet nalaten in zijn jaarverslag op te merken: "Dat er met 2 maten gemeten wordt

bewijst ook de Schiedamsche Courant , die van een circa 6 weken later door de Schiedamsche Arbeiders Vereeniging "Eigen Studie" gegeven opvoering van "De Doofpot" over dit stuk veel mildere critique laat hooren."

Grompie

"De Schiedamsche Tooneelvereniging Utile Dulci heeft beslag gelegd op een aardig detectivestuk, "Grompie", dat tot dusver alleen door de groote beroeps-tooneelgezelschappen gespeeld mocht worden en waarmede destijds bekende acteurs als wijlen Dr. Willem Rooyaards en Cor Ruys in de titelrol zoo'n grooten naam verworven hebben."

Met dit stuk vaagde U.D. in het najaar van 1934 alle slechte herinneringen aan voorgaande stukken weg. "Het is een amusant stuk, dat door de aanwezigen zeer hartelijk is ontvangen. Er staan nog drie uitvoeringen hier op het program. Daarom onthouden we ons ervan, thans over de voorstelling van Zaterdagavond en – nacht uit te weiden: het was reeds 20 over 12, toen het vierde bedrijf begon! Dat was echter niet de schuld van U.D. Zij kwam eerst om half 10 voor het voetlicht." Waarom die voorstelling zo laat begon is niet meer te achterhalen.

Jan Vos

Over de voorstelling voor de Vlaarding-sche Gezondheidskolonie werd geschreven:"De hoofdrol van Grompie, de goedaardige brombeer, werd door den heer Jan Vos op onverbeterlijke wijze vertolkt en deze heeft zich op zijn ouden dag als een uitstekend rechercheur ontpopt".

Jan Vos was behalve hoofdrolspeler ook de regisseur, en ook de inspeciënt, en ook het manusje-van-alles, kortom: hij was de spil waar de voorstellingen van U.D. vele jaren lang om hebben gedraaid. Hoe hij daarnaast ook nog tijd had voor zijn beroep van apotheker is een raadsel.

Ook was hij kennelijk op de penning, getuige een paar coupletten uit het lied wat op zijn koperen bruiloft werd gezongen:

"Norit en groene poeier, 't kost alles wel een riks,
Je kunt van alles koopen, maar krijgen doe je niks
Toe Jan, zing eens een liedje, maar Jan denkt: vlieg
maar op,
Want jullie kunnen lachen, maar ik krijg op m'n
kop,
Want moet ie betalen, dan denkt ie: wel verdomd,
Ik hoop dat er voorlopig bij mij geen bruiloft
komt."

Over de opvoering in Schoonhoven schreef de lokale pers: "Van de overige spe-

lers kunnen we zeggen dat UD slechts één vergissing begaan heeft door de belangrijke rol van Jarvis op te dragen aan iemand die nóch tegen deze, nóch tegen eenige andere rol opgewassen is."

Gelukkig zag het Rotterdamsch Nieuwsblad dat anders: "Drs. J. Nuhaan die de moeilijke rol van de oplichter Jarvis had te vervullen kweet zich op loffelijke wijze van zijn taak."

1935 begon met "Komedie" : 4 opvoeringen in de maand april. "De tooneel-aankleding was niet al te luxueus voor een 1^e rangs badhotel, maar al te hinderlijk was dat niet. We leven immers in den tijd van versobering en aanpassing! [...] Utile Dulci heeft gisteren weer voortreffelijk gespeeld en van haar voorstelling hebben we zeker niet minder genoten dan van een beroeps-tooneelgezelschap, dat nog zeer kort geleden hier optrad."

250!

Eind 1935/begin 1936 werd het stuk "Wie is de dader" gespeeld. Op 11 januari 1936 vond een bijzondere opvoering plaats: "Ten eerste was het de 250^e maal dat Utile Dulci in haar bijna 25-jarig bestaan optrad en ten tweede woonde de auteur van het spannende detective-spel, de heer Rien van Noppen, zelf acteur van professie, de voorstelling bij. [...] In 25 jaar 250 voorstellingen geven beteekent per jaar 10 maal een avond optreden. Maar aan dat optreden gaat altijd een tijd van ernstige voorbereiding vooraf, want de leden van U.D. hebben zich zelf als eisch gesteld: het moet goed zijn, wat we brengen!" Maar liefst 11 keer wordt er uitgezocht wie de dader is, en dat alles in de periode november '35 tot januari '36.

In april en mei 1936 brengt UD "Polly Perkins" zes keer over het voetlicht, gevolgd door "Mijlpalen" dat van eind oktober tot januari 1937 negen maal wordt gespeeld. Inderdaad, drie verschillende stukken in één jaar. Toen kon dat nog...

De hort op...

Inmiddels is het een goed gebruik geworden om op Hemelvaartsdag met zoveel mogelijk leden van U.D. de hort op te gaan, per boot, of per bus.

In 1936 maakt Ed Cockart het volgende gezongen programma:

O wat zyn wy allen bly - hebben weer een daagje vry

Mooiste dag van 't heele jaar – Hemelvaartsdag,
nou reken maar

10 uur 's morgens, alles wel – daar vershynt het heele stel
 Klimt dan in een luxe bus – O, wat is U.D. toch knus.
 11 uur Utrecht, bisschopsstad, waar Linus zoo'n druk baantje had
 12 uur ergens op de hei – koffie met room en koek erby.
 1 uur picnic in het bosch – maak maar gauw je pakjes los,
 Broodjes rook-vleesch, broodjes ham – 't moet eenvoudig, 't is wel lam.
 2 uur strekken wy ons uit – met de zon net in ons snuit
 Dààr ligt Len en dààr ligt Gon – ieder wil een stukkie zon.
 Daarna toeren in 't heeal – overall U.D.-gelal,
 Overall weerklinkt ons lied – lyken wel jong maar zyn het niet!
 Om 5 by Linus en zijn Jo – krijgen 'n borreltje cadeau,
 Ons verfrisschen zoals 't behoort – handjes wasschen enzovoort.
 6 uur borrelen Madelon *)– 7 uur borrelen Madelon,
 8 uur borrelen Madelon – tot er geen meer borrelen kon.
 8 uur 15 feestdiner – soep, croquetjes en puree
 Als maar bier en nooit meer wyn – zoo wil Führer Alewyn.
 10 uur spreekt de President – doet ie steeds met veel talent,
 Iemand draagt misschien wat voor – zoo kom je den avond door.
 11 uur zyn we allen moe – willen nu weer huiswaarts toe,
 In de bus geen woord, geen klank – je ruikt alleen maar sterke drank.
 12 uur in Rotterdam –waarmee de dag zyn einde nam
 Hopen we op 't volgend jaar – dus UD-ers sparen maar.”
 *) Madelon = de naam v/h huis van Linus Visser.

Vijfde lustrum

Het vijfde lustrum, in november 1936, wordt uitbundig gevierd.
 Op 10 november wordt het oudejaar om 6 uur gevierd in bodega "Old Dutch", daarna bezoekt men het Arena-theater ('Het variété van Rotterdam') en tenslotte gaat men naar het Atlantic-House aan het Westplein, "alwaar dan om 12 uur het plechtige oogenblik herdacht zal worden, waarop onze feestviering zal worden ingeluid."
 11 november bezoekt men "gemeenschappelijk den 2den avond van de Internationale Toe-

neelwedstrijd", 12 november is er "een gala-voorstelling van Mijlpalen" en 14 november is er een "receptie in Musis gevolgd door een reünisten-diner in Hotel Weimar. Uitgebreid feestmenu incl. alle wynen en fooi f 10, apéritifs en consumpties na afloop voor eigen rekening. De Dancing annex American Bar blyft dien avond voor U.D. gereserveerd."

Mr. Ed Cockart, een van de meest productieve en artistieke leden van UD presenteert een kladschrift met op elke bladzij een grap over een lid. Op de in Utrecht werkende voorzitter Linus Visser die rechter is schrijft hij: "Zooals bekend heeft destijds bij een aldaar plaats gehad hebbend congres der S.D.A.P. het carillon van den Dom de Internationale gespeeld. Thans is het nog gekker. Op instigatie van één der rechters weerklinkt iederen morgen om 10 uur het "Deutschland, Deutschland über alles" van den toren." Een paar jaar later is dat geen grap meer...

In het plakboek over die tijd worden 21 bladen in beslag genomen door alle krantenknipsels, foto's, menu's en telegrammen die met het zilveren jubileum verband houden!

1937

begint natuurlijk met een klein feestje: de ontbinding van de 'Feestcommissie 25 jarig bestaan U.D.' en dat is aanleiding voor een 'Dejeuner dinatoire' van 10 gangen met 3 wijnen.

Maar kort daarna komen er toch een paar barstjes in het UD-ei: drie bestuursleden treden af hetgeen 'echter in geen geval tot de consequentie zou moeten leiden: opheffing van U.D.' Ook is men modern: 'Eventueel zouden ook 2 vrouwen in het bestuur zitting kunnen nemen.' Uiteindelijk komt er inderdaad één vrouw in het bestuur, als 2e secretaresse. De drie afgetreden bestuursleden Linus Visser, Alewijn de Groot en Aay Hoogendijk worden tot Ere-leden benoemd.

Debuut Tilly van Traa

April ziet vijf voorstellingen van "Haar andere man", en bij een van die voorstellingen valt ons huidig Erelid Tilly van Traa in voor een zieke. Het is het begin van haar machtige carrière bij U.D.!

De bustocht op Hemelvaartsdag voert de leden naar een nieuwe bezienswaardigheid: 'de brug over den Moerdijk'. Er is nog zo weinig verkeer over de brug dat er foto's gemaakt kunnen worden van een der leden die in de staalconstructie is geklommen....

Op 16 november vindt de eerste van tien voorstellingen plaats van "Konto X" 'een vrolijk spel van liefde en meer verouderde dingen in drie bedrijven'. De bespreking van het stuk in 'De Tooneelspiegel' noemt Tilly opnieuw: [...] en Tilly de Jongh als Herta, een onbeteekenend rolletje.' 'Het Weekblad Cinema & Theater' noemt haar ook: 'Mejuffrouw Tilly de Jongh was Herta, een rolletje dat geen aanleiding geeft tot bespreking.' Daarnaast meldde dit tijdschrift 'De souffleur was erg hoorbaar.' Ook werd het ver van huis gezocht: de recensent van "De Westhoek" meldde over de voorstelling in Fijnaart 'Wij hebben tranen gelachen om dit fijne stuk.'

Na de laatste voorstelling biedt Alewijn de Groot alle spelers weer eens een etentje aan waarbij speciaal voor de gelegenheid gemaakte liederen werden gezongen.

1938

Op de 'Gala-avond ter gelegenheid van de geboorte van prinses Beatrix Wilhelmina Armgard' wordt na de openingstoespraak en drie redevoeringen, 'afgewisseld door volkszang met begeleiding van het Passage-theater orgel' door U.D. de eenakter 'Voetbalmaniakken' opgevoerd waarin opnieuw Tilly de Jongh een rol speelt, hoewel zij nog geen officieel lid van U.D. is.

In april wordt vijf keer "Hoog Spel" gespeeld. 'Voorgehangen als werkend lid' worden 'mejuffrouw Tilly de Jongh' en 'de Heer F. A. van der Kaay', beter bekend als Felix. Uit het jaarverslag 1937-1938: "Wij heeten hen hartelijk welkom in ons midden en wij hopen dat zy zich spoedig tot eerste krachten van onze Vereeniging mogen ontwikkelen."

Tegen het eind van het jaar komt "Westerman & Zoon" op de planken. Op 1 december wordt Linus Visser gehuldigd vanwege zijn 250^e voorstelling bij U.D.

Als aandenken krijgt hij albums overhandigd met daarin programma's, toegangsbewijzen, krantenrecenties en foto's - dezelfde albums die nu gebruikt worden om de Lustrumkoeriers samen te stellen.

Op 3 december speelt U.D. voor het eerst in het Passagetheater - men heeft het eerder niet aangedurfd 'in een zoo grooten zaal een liefdadigheidsvoorstelling te geven.' Burgemeester Van Haaren en zijn vrouw genieten mee.

1939

Op 13 april speelt U.D. in het Passage theater haar 300^e voorstelling: "Adel in Livrei", omschreven als 'een symphonie van leugens met een slot-accord in drie bedrijven'

De convocatie aan de leden meldt 'Teneinde familieleden en kennissen van de U.D. leden in de gelegenheid te stellen een opvoering bij te wonen heeft het Bestuur besloten ditmaal eens een uitvoering te geven voor eigen rekening. Het behoeft geen betoog dat een en ander tamelijk groote kosten met zich brengt en het Bestuur hoopt dan ook, dat van deze gelegenheid een ruim gebruik zal worden gemaakt. De prijs der plaatsen is bepaald op f 0,75, welk bedrag dus zeker geen beletsel hoeft te zijn. Een ieder wekke dus familieleden en kennissen zooveel mogelijk op, bovengenoemde voorstelling bij te wonen!'. Na afloop van de voorstelling wordt een nachtfeest gehouden in het huis van Ed Cockart. Hijzelf houdt een voordracht waarin hij de opa speelt van een familie die bestaat uit leden van U.D.' En dan Bietje en Brunotje, dat waren nog eens lieve kinderen. Die gaven altijd zulke fijne kinderpartijtjes. Dan mocht Brunotje altijd met kleine fleschjes namaak-likeur spelen van Oma. Maar hij dronk er nooit van, die lieve jongen.[...] En Joantje is af en toe een brutaal kattekoppie, net als Tilletje. Dan mag niet, hoor, anders gaan jullie in de hoek. Nu, lieve kleintjes, we hopen maar dat jullie clubje nog lang zal blijven bestaan en dat, als Opa en Oma er niet meer zijn, jullie braaf je best blijft doen.' Bie en Bruno waren de ouders van Tilly, de fleschjes vormen inmiddels de kern van het Gedistilleermuseum en of Tilly nog steeds een kattekop is, daar laat ik me niet over uit. Ik wil ongeschonden het lustrum halen. Twee dingen zijn wel zeker: Opa en Oma zijn er niet meer, en wij blijven braaf ons best doen.

Adel in livrei

'Adel in livrei' werd maar 4 maal opgevoerd, 'Een eeuw achter', een 1-acter, slechts één keer. De zomer van '39 glijdt voorbij, op 11 november wordt de verjaardag onder andere gevierd met een vraag-en-antwoordspel dat ongelofelijk van deze tijd blijkt te zijn: "Vraag: Als regisseur beklaag ik mezelf vaak, dat de rollen op de repetitie slecht geleerd zijn, zodat iedereen met zijn boekje ten toonele verschijnt. Wat is hiertegen te doen?" Antwoord: "Koop voor het volgende stuk boekjes met zeer kleinen druk. Dan moeten ze allemaal hun bril opzetten en daar zijn ze allemaal veel te ijdel voor, speciaal de dames. U zult zien dat ze hunne rol kunnen droomen."

"Vraag: Wat moet U.D. doen om minstens 50 jaar te worden?" Antwoord: "Gaat op den ingeslagen weg voort. Zorgt dat de U.D. geest nooit verflauwt. Houdt de ouwetjes in eere en geeft de jeugd haar kans, want dan is U.D. onsterfelijk."

Niet voor de troepen

9 december 1939 is de première van "Verwikkelingen in Grand-Hotel". Tilly speelt 'Een oude dame', als ik het programma moet geloven. Het stuk oogst overal lof en wordt 7 maal gespeeld tot eind januari 1940. Het bestuur had verwacht dat U.D. veel voor de gemobiliseerde troepen zou kunnen optreden, maar "het bleek al snel dat het Ministerie van Oorlog onze hulp niet nodig had en liever werklooze tooneelsten liet optreden."

12 april 1940 gaat voor de eerste maal in Vlaardingen het stuk een "Loods aan boord" over het voetlicht, om op 4 mei 1940 na zeven opvoeringen in Bilthoven weer van boord te gaan.

Op Hemelvaartsdag 2 mei 1940 wordt een boottocht gemaakt waar Ed Cockart zijn traditionele vers ten gehore brengt. De melodie is, o ironie, "The Siegfriedline" – een Engels soldatenlied dat heel snel de Engelse soldaten hun was zullen laten drogen aan de Siegfriedlinie, een Duitse verdedigingsconstructie. Daar moest nog lang op gewacht worden....

10 mei 1940 breekt de oorlog uit, 14 mei wordt Rotterdam gebombardeerd. Even is tooneelspelen niet belangrijk meer.

Oorlogstijd

Er ontstaat wat oproer in de gelederen van UD als bij de ledenvergadering in november '40 blijkt dat het bestuur tot januari/februari '41 wil wachten met repeteren 'en dan nader te overwegen wat er in dit seizoen nog kan gebeuren'. Verontwaardiging alom.

Het bestuur legt uit dat er verduisterings-, verkeers- en vervoersperikelen zijn, dat het verboden is 's avonds na 10 uur nog op straat te zijn en dat er dus alleen overdag gerepeteerd zal kunnen worden. Na lang en verhit heen- en weergepraat meldt het bestuur dat er naar een passend stuk gezocht zal worden.

Hemelvaartsdag 1941 wordt, omdat 'bussen noch booten beschikbaar zijn' een uitstap per rijwiel gemaakt vanuit het huis van Ed en Len Cockart in Den Haag via Meyendel, de Wassenaarse Slag en Noordwijk. De picknick wordt ergens onderweg gehouden ('boterhammen voor de lunch meenemen') waarna men 'bij terugkeer in Den Haag eenige

borrels tot zich kan nemen. Aangezien echter daarna niet gedineerd wordt zal het op hoogen prijs gesteld worden, wanneer ieder iets meebrengt om bij die borrel te consumeeren, bijv. zoutjes, eindjes worst, brood (dit kan ook in den vorm van bonnen, die dan vooruit naar Len gezonden moeten worden,) boter, koekjes enz.' Voedsel is dan kennelijk al op de bon – waar de borrel vandaag komt? Uit Schiedam?

Ed produceert later de rekening voor de 'schade' aan zijn huis:

Huur 2 kamers van 10 tot 9 uur	f 50,-
Huur piano	f 10
Fietsenstalling 19 x f 0,10	f 1,90
Gebruik toilet, zeep en handdoek	f 2,50
Fooi in de keuken	f 18,00
Loon verzen, inkt, papier enz.	f 10,-
Meubilair cassé	f 4,-
Vlekken op kleed en karpét	f 5,-
1 kruik jenever, abusievelijk geopend	f 3,90
Schade aan tuin	f 10,-
Schade aan goede naam in deftige buurt	f 100,-
Totaal	f 215,30,

Uw aandeel bedraagt per hoofd f 11,33."

"Des Duivels Prentenboek" wordt gekozen als stuk om in 1941 gepresenteerd te worden. Gerepeteerd wordt er afwisselend op zaterdagmiddag en zondagmorgen maar de repetities worden slecht bezocht en duren vaak kort. Begin april 1941 blijkt dan ook dat van de vier bedrijven er pas anderhalf goed inzaten. Het bestuur heeft, naar nu blijkt, de situatie beter ingeschat dan de leden. Uiteindelijk wordt het stuk zeven maal opgevoerd vanaf november 1941 tot 15 februari 1942.

De dag erna, op 16 februari 1942, besluit de ledenvergadering om Utile Dulci op te heffen teneinde te ontkomen aan de verplichte inschrijving bij de door de bezetter ingestelde Kultuurkamer.

"Laten we in elk geval nog wèl samen lustrum vieren, Jan"